

Postoj lékařských komor v českých zemích v letech 1938 – 1939

Většina současníků diskriminaci Židů na našem území mylně spojuje výhradně s nacistickou okupací. Avšak nikoli protektorátní, nýbrž naší vládou bylo již 9. října 1938 vydáno nařízení č. 219 Sb. o *dočasných omezeních v živnostenském a jiném výdělečném podnikání*, jehož účelem bylo *zabránit nežádoucímu přílivu německého a židovského živlu z okupovaného území*. Na stránkách *Časopisu lékařů českých* vyšel celý text zmíněného nařízení i s vysvětlujícím komentářem, podle něhož se i na lékaře při změně jeho působiště vztahovala povinnost získat předem souhlas okresního úřadu, v jehož působnosti se chtěl usídlit (*dokud lékař nezíská osvědčení, nesmí praxi zahájit, a jestliže ji přece zahájí, bude mu úředně zavřena*). Příslušný úřad však mohl toto osvědčení vydat jen za podmínky souhlasného stanoviska dalších tří institucí – *Ústřední jednoty českoslov. lékařů, Lékařské komory a Ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy* – což případnému žadateli výrazně snižovalo naději na úspěch.

Pro český lékařský stav vyznívá velmi nelichotivě také fakt, že pouhý den po zahájení německé okupace (16. 3. 1939) se zástupci všech našich tehdejších lékařských stavovských organizací (kromě komor k nim patřila i již zmíněná Ústřední jednota československých lékařů) vyslovili pro okamžitý zákaz výkonu praxe lékařů neárijského původu. Tímto krokem lékařů samotných, který jistě nelze omlouvat jen „těžkými časy“, bylo řádově tisíc jejich kolegů zbaveno obživy ještě dříve, než vstoupily v platnost nechvalně známé nacistické rasové zákony.

V Ústavu dějin lékařství I. lékařské fakulty University Karlova v Praze je uchováván dopis, signovaný předsedou Lékařské župy slezské MUDr. B. Davidem a jednatelem téže organizace MUDr. K. Fajtou, který byl 11. 4. 1939 zaslán ředitelství nemocnice ve Vítkovicích. V dopise se mimo jiné píše: *Dovolujeme si Vám zdvořile oznámiti, že dne 17. března 1939 (pouhé dva dny po zahájení německé okupace – rychlost vskutku obdivuhodná!) byli výborem Ústřední jednoty českých lékařů v Praze vyloučeni z členství všichni neárijská lékaři. Používáme této příležitosti, abychom Vás požádali, abyste na podkladě tohoto sdělení vypověděli všechny neárijské lékaře, kteří jsou doposud ve Vašich službách, a to členy naší župy jakož i členy bývalého Bezirks-Verein der deutschen mimo jiné Ärzte in M. Ostrau, a nahradili je lékaři, členy Ústřední jednoty českých lékařů a členy Verein der arischen deutschen Ärzte in Brünn.*

Č. 17 ČLČ z konce dubna 1939 přineslo zajímavou statistiku, shrnující výsledek okleštění republiky: Mnichovskou dohodou jsme přišli o 39 z celkového počtu 93 všeobecných veřejných nemocnic (42 %), čímž nám z 24 943 lůžek zůstalo pouhých 16 153, tj. 65 % původní kapacity. Reálnou potřebu ústavní péče dokládá údaj, podle kterého v roce 1938 potřeboval nemocniční ošetření každý 15. občan našeho státu.

Zatímco předcházející čísla *Časopisu* obsahovala až na výjimky zprávy ryze medicínského charakteru, počínaje číslem 18 z roku 1939 se v ČLČ čím dál častěji objevují informace o organizačních změnách, různé předpisy a vyhlášky. Tak se můžeme dočíst, že čeští lékaři jsou v duchu pověstné německé preciznosti organizováni *stavovsky v Ústřední jednotě, úředně v Lékařské komoře a politicky v zastřešující Zdravotní komisi Národního souručenství*, které tehdy předsedal MUDr. A. Zelenka. Referující autor článku v ČLČ neskrývá nadšení z „převratných“ změn, jako by šlo o revoluci v našem zdravotnictví (příznačné je, že – vytržena z kontextu – nám následující ukázka kolaborantské loajality k Říši připomíná demagogickou terminologii padesátých let minulého století): *... byla tu vykonána velká organizační práce, kostra je nedávným uzákoněním pevně dána, a naplnit ji soustavným pracovním úsilím je krásným úkolem nejbližší budoucnosti.*